

ಕಳೆದ ದಿನಗಳ ನೆನಪುಗಳು

(ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಸಮಕಾಲೀನ ಘಟನೆಗಳು)

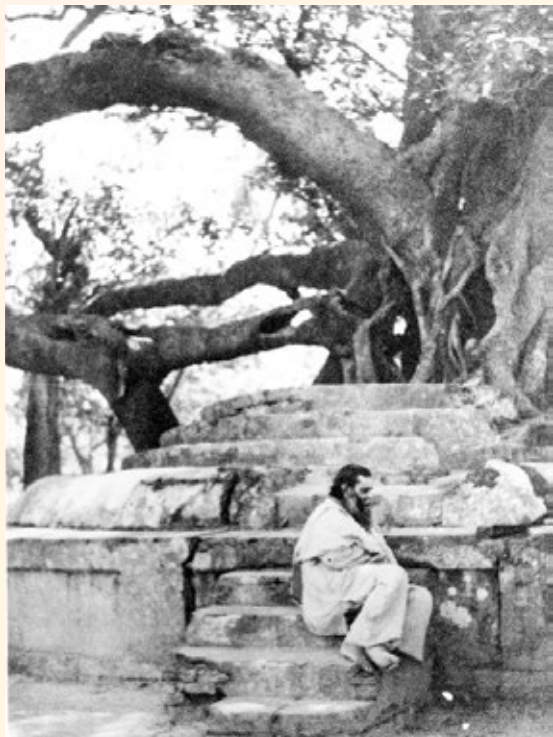
ಮೂಲ ಬಂಗಾಳಿ: ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರದ್ಧಾನಂದ

ಅನುವಾದ: ಪ್ರವ್ರಾಜಿಕಾ ಯೋಗಾತ್ಮಪ್ರಾಣಾ

ಭಾಗ ೧೫

ಮಾರನೇ ದಿನ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ೧೨ ಇಂಚು ಮಂಜಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟರು. ಹಿಂದಿನ ದಿನದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಏನಾದರೂ ಜರುಗಿ ತಡವಾಗದಿರಲೆಂದು ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ದಂಡಿಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ನಡೆದರು. ಹಿಮಾವೃತ ಪರ್ವತ, ವೃಕ್ಷರಾಶಿಯ ಶೋಭೆ ಇವನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಪ್ರಪುಲ್ಲಗೊಂಡರು. ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು 'ಮೌರ್ನಲ್ಲಾ' ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು. ಸ್ವಾಮಿ ಸದಾನಂದರು ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರ ತಲುಪಿ, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಏನೂ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಣಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಆ ಗುಡಿಸಲಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅನುಭವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ರಸವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದರು.

ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನ ಮಂಜು ಬಹಳಷ್ಟು ಕರಗಿತ್ತು. ೨೧ ಮೈಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ ನಂತರ 'ಧೂನಾಘಾಟ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ

ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು

ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ದಾರಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಊರುಗೋಲು ಹಿಡಿದು, ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣರ ಹೆಗಲನ್ನು ಆಸರೆಯಾಗಿ ಪಡೆದು ನಡೆಯತೊಡಗಿದರು. “ಮೊದಲು ೨೦-೨೫ ಮೈಲಿಯಷ್ಟು ನಡೆಯುವುದು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ನೋಡು! ಈಗ ಎಷ್ಟು ದುರ್ಬಲನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ! ಇಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆಯಲೂ ಸಹ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ “ನೋಡು ಮಗು, ನಾನೀಗ ಜೀವನದ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಆತಂಕಗೊಂಡರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಶರೀರ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲವಾದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾರನೇ ದಿನ (೩ನೇ ಜನವರಿ, ೧೯೦೧) ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಯಾವತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಮಾಯಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನವೂ, ಎಲ್ಲರ ಆನಂದೋತ್ಸಾಹಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಮಿಸೆಸ್ ಸೇವಿಯರ್ ಕೂಡ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಶಾಂತಿ-ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ ತನ್ಮಯರಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಯಾವತಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಏನೇನು ಕಾರ್ಯಗಳು ಆಗಬೇಕೆಂದು ತಾವು ಬಯಸಿದ್ದರೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ವಿವರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸ್ವರೂಪಾನಂದರು ತಾವು ಆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕಡೇಪಕ್ಷ ಮೂರು ವರ್ಷ ತಮ್ಮೊಡನಿದ್ದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ಕೊಡಬೇಕಾದುದು ತುಂಬ ಅಗತ್ಯವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಹಕರಿಸಲು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಿದ್ಧರಿರುವರೆ-ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಮಾತ್ರ, ತಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮಧುಕರಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಆ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಿ, “ಕಠೋರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಾವು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಶರೀರ ಬಲಹೀನವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲವೇನು? ಅದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ನಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ನೀವು ಪಾಠ ಕಲಿಯಿರಿ.

ಅದಲ್ಲದೆ, ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ನೀನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ? ಐದು ನಿಮಿಷವೇ? ಅಷ್ಟೇಕೆ, ಒಂದು ನಿಮಿಷವಾದರೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರ ಗೊಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಬೇಕಾದಷ್ಟು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂಜಾನೆ ಸಂಜೆ ಬಿಡದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಪ-ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ಯಯನಾದಿಗಳಿಗೂ, ಲೋಕಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರು ತಪಸ್ಸಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಲಸದ ಕಡೆ ವಾಲುವುದನ್ನು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅವರ ಮನವೊಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು.

ಆದರೂ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಶಾಂತರಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ನಿಲುವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತ, “ಹೌದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಸತ್ಯವೇ ಆದರೂ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಬಲ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತಪಸ್ಸಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಖಂಡಿತ ಇದೆ. ಅದಿಲ್ಲದೆ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಹ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದರು. ಅವರ ಈ ರೀತಿಯ ಹಠವನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಗದರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಸ್ವಲ್ಪ ಆತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ, “ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ, ಧ್ಯಾನ-ಧಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಮುಕ್ತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾವುದಾದರೂ ಹೋಲಿಕೆ ಇದೆಯೇ?” ಎಂದರು. ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಮಾಯಾವತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

ಆಗ ಚಳಿಗಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮಾಯಾವತಿ ಆಶ್ರಮದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸರೋವರದ ನೀರು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಒಂದು ದಿನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಂಜನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ ಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅದನ್ನು ತುಂಬ ಆನಂದದಿಂದ ಸೇವಿಸಿದರು.

ಅದ್ವೈತ ಆಶ್ರಮದ ನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ದ್ವೈತ ಉಪಾಸನೆಯು ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಸೋದರ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟು, ಹೂಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಧೂಪ-ದೀಪಾದಿ ಉಪಚಾರಗಳ ಸರಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಇದು ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಮದರ್ ಸೇವಿಯರ್ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪಾನಂದರನ್ನು ತರಾಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅದ್ವೈತ ಭಾವದ ಚರ್ಚೆ, ಸಾಧನೆಯಷ್ಟೇ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವಾಗ ಈ ರೀತಿಯ ಪೂಜಾದಿಗಳು ನೀತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರೇ ಈ ಪೂಜಾಗೃಹದ ಮುಖ್ಯ ಅರ್ಚಕರು! ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯಿಂದ ಅವರು ತುಂಬ ಲಜ್ಜಿತರಾದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಕೂಡಲೇ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ತೆಗೆದು ಪೂಜಾದಿ

ಅದ್ವೈತ ಆಶ್ರಮ, ಮಾಯಾವತಿ

ಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡಲು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಇಂಗಿತವನ್ನರಿತು ಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಆ ಪೂಜಾಗೃಹವನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.^೧

ಒಂದು ದಿನ ಊಟ ತಡವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಊಟದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಡುಗೆಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣರು ಹೊಗೆಯಿಂದ ಆವೃತರಾಗಿ ಒಲೆ ಊದುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೇ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಇದಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಊಟ ತಂದಾಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನಂತೆ ರೇಗಿ, “ಹೋಗು! ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು, ನಾನೇನೂ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಬಾಲಕ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅವರ ಕೋಪ ಕರಗಿಹೋಯಿತು. ಅವರು ನಗುತ್ತ, “ನನಗೇಕೆ ಅಷ್ಟು ಕೋಪ ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಈಗ ಅರ್ಥವಾಯಿತು; ನನಗೆ ತುಂಬ ಹಸಿವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಅದಕ್ಕೆ” ಎಂದರು.

ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಮಪಾತವಾಗುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ತಿರುಗಾಡಿ ಬರಲು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಪರೀತ ಚಳಿ ಬೇರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಯಾವತಿಯಿಂದ ಹೊರಡಲು ಅವಸರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಕೂಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಎರಡರಷ್ಟು ಮಜೂರಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದರೂ ಸಹ ಅಷ್ಟು ದೂರ ಆ ಹಿಮದಲ್ಲಿ ದಂಡಿಯನ್ನು ಹೊರಲು, ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸಲು ಯಾರನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಒಂದು ದಿನ ನಗುತ್ತ, “ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ನೀವೇನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ. ಜನರು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ನಾವೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕರೆದೊಯ್ಯು

^೧ ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಮಲಾನಂದರು ದ್ವೈತ-ಅದ್ವೈತ ಈ ದ್ವಂದ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಜಯರಾಂಬಾಟಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು: “...ಯಾರು ನಮ್ಮ ಗುರುವಾಗಿದ್ದಾರೋ ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಅದ್ವೈತಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀವುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ್ದರಿಂದ ನೀವೂ ಅದ್ವೈತಿಗಳೇ. ನಾನು ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ, ನೀವು ಅದ್ವೈತವಾದಿಗಳೆಂಬುದೇ ನಿಜ...” (ಸ್ವಾಮಿ ಸ್ವರೂಪಾನಂದರ ದೈರಿಯಿಂದ, ೭-೯-೧೯೦೨).

ತೇವೆ” ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, “ಓಹೋ, ನೀವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಣಿವೆಗೆ ಎತ್ತಿಹಾಕಬೇಕೆಂದಿರುವಿರೇನು?” ಎಂದು ನಕ್ಕರು.

ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಕೂಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಬಾರಿ ಬೇರೆ ರಸ್ತೆ ಹಿಡಿದು, ಟನಕ್‌ಪುರ್ ಹಾಗೂ ಪಿಲಿಭಿತ್ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಯವರು ಸ್ವಾಮಿ ಸದಾನಂದರನ್ನು ಕರೆದು, “ನೋಡು, ಈ ಬಾರಿ ಪ್ರಯಾಣದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೆಲ್ಲಾ ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣನದೇ; ಎಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಅವನ ತಲೆ ಬಿಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹುಯಿಲೆಬ್ಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಬೇಕು” ಎಂದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಯಾವತಿಯಿಂದ ಹೊರಟರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ತುಂಬ ಆನಂದದಿಂದಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲ ಡಿವುರಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಅನ್ನ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ತುಂಬ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಬೇಯಿಸಲು ಹಾಕಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿ, ಮಡಕೆಯ ಗಾತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅರ್ಧ ಬೆಂದಿರುವಾಗಲೇ ಅಕ್ಕಿ ಮಡಕೆಯ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಉಕ್ಕತೊಡಗಿತು! ಇತ್ತ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಊಟಕ್ಕೂ ತಡವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯತಾ ಮೂಢರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, “ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ನೋಡು. ಮಡಕೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡು, ಸಲೀಸಾಗಿ ಅನ್ನವೂ ಆಗುತ್ತೆ, ತಿನ್ನಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತೆ” ಎಂದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜವೇ! ಅಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಆನಂದದಿಂದ ಊಟ ಮಾಡಿದರು.

ಪಿಲಿಭಿತ್ ತಲುಪಿದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಮಾಷೆ ಮಾಡೋಣ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು. ದಂಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದವರೇ, “ಬಾ ನಿನಗೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ ಕಲಿಸಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಹತ್ತಬೇಕು, ಲಗಾಮು ಹೇಗೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ತಾವೂ ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೇರಿ, ಚಾವಟಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಓಡಿಸುತ್ತ, “ನೀನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು” ಎಂದರು. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೇನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಯ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇ ತಡ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರ ಕುದುರೆಯೂ ನಾಗಾಲೋಟದಿಂದ ಓಡತೊಡಗಿತು! ಪಾಪ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಕುದುರೆಯ ಕತ್ತೆ ಹಿಡಿದು ಹೇಗೋ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕು ಆನಂದಿಸಿದರು.

ಪಿಲಿಭಿತ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಟೈನನ್ನೇರಿದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರು ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ಮಾಯಾ

ವತಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೊಡನೆ ಅವರದು ಇದೇ ಕೊನೆಯ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು.

೧೦

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳುವ ಮುನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಆಘಾತವೊಂದು ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ತಂದೆ ತೈಲೋಕ್ಯನಾಥ ಬಸು ಗಯೆಯ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ನವಾಡು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹವಾ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಹೋದರು. ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಮೃತ್ಯುವಶರಾದರು ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಮಾಯಾವತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ ೫೧ ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತಷ್ಟೆ. ತೈಲೋಕ್ಯನಾಥರು ಸತ್ಯನಿಷ್ಠರೂ, ತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಂತರೂ, ಆದರ್ಶಪ್ರಿಯರೂ, ಮುಗ್ಧರೂ ಪರೋಪಕಾರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರು ದುರ್ನೀತಿ-ದುರ್ಮಾರ್ಗ ವನ್ನೇನಾದರೂ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೆ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ ಆಗಬಹುದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರಲೋಭನೆಗೊಳಗಾಗದೆ, ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ, ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಏನನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಸಂತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದರಿದ್ರ, ಅಸಹಾಯಕ ರೋಗಿಗಳ ಉಚಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹಳ ಭರವಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪಿಪಾಸೆಯನ್ನೂ ಕಂಡು ಅವನ ಹಾದಿಗೆ ಅಡ್ಡಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗಲು ತಂದೆ ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಉತ್ತೇಜನ ಮರೆಯುವಂತಹದಲ್ಲ. ಎಂತಹ ತಂದೆ!

ತಂದೆಯವರ ಮೊದಲ ಶ್ರಾದ್ಧವಾದ ಕೆಲದಿನಗಳ ನಂತರ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಸಂಸಾರದಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಜಾನಂದರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಸಾಧನೆಗೈಯುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಉದಾಸೀನಳೇ! ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆ ಅತ್ತದ್ದನ್ನು ಯಾರೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಆಕೆ ತನ್ನ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ರೋಗಪೀಡಿತ ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಖಿಗೇನ್‌ನ (ವಿಮಲಾನಂದ) ಮನೆ ಮಂದಿಯೊಂದಿಗೆ ಚೂಣಾರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹವಾ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲದಿನಗಳ ನಂತರ ಮಗುವು ಮೃತ್ಯುವಶವಾಯಿತು. ಖಿಗೇನ್‌ನ ತಾಯಿ ಆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದರು: “ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ, ಅವರ ಮಗು ಸತ್ತುಹೋದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಅತ್ತೂ ಕರೆದೂ ಇಟ್ಟೆವು. ಆದರೆ ಮಗುವಿನ ತಾಯಿ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೊಟ್ಟೂ ನೀರಿರಲಿಲ್ಲ; ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ ವೆಂಬಂತೆ ಅಚಲರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂಥದ್ದನ್ನು ನಾನೆಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ!” ಮಗ ಕಾಳೀಕೃಷ್ಣನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಈಕೆ ಅದಷ್ಟೊಂದು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದರು! ಎಂತಹ ತಾಯಿ!

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)